

**VODIČ ZA PROVJERU
POUZDANOSTI
INFORMACIJA O ZDRAVLJU**

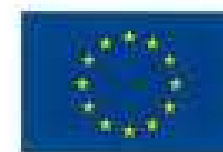
SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET
UNIVERSITY OF SPLIT
SCHOOL OF MEDICINE

PROVJERA TOČNOSTI INFORMACIJA O ZDRAVLJU

Jačanje kapaciteta postojećeg provjeravatelja (Centar za medicinu utemeljenu na dokazima) i projektnih partnera (KBC Split, MedILS, HUSŽ) radi unapređenja postojećih procedura i metodologije provjere točnosti informacija, te uspostava nove platforme na kojoj će se objavljivati provjerene informacije s područja zdravlja i medicine, te edukacija medijskih djelatnika i studenata novinarstva i komunikacija.

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

INFODEMIJA

Svjetska zdravstvena organizacija je 2020. godine, uz pandemiju, proglasila i infodemiju - prisutnost mnoštva dezinformacija u medijima (novine, radio, televizija i elektroničke publikacije) te društvenim mrežama. Istraživanje Infodemics and health misinformation — a systematic review of reviews pokazalo je da se za vrijeme infodemije količina zdravstvenih dezinformacija na promatranim društvenim mrežama (Twitter, Facebook, YouTube, Instagram) kretala između 0,2 % i 28,8 %, što ukazuje na postojanje problema dostupnosti neprovjerenih informacija u javnom prostoru.

CILJ VODIČA

Ovaj vodič je namijenjen novinarima koji objavljuju informacije o zdravlju. Pruža korake, postupke i relevantne izvore kako bi se osigurala pouzdanost, točnost i vjerodostojnost informacija koje dolaze do javnosti.

01.

Novinari koji objavljuju informacije o zdravlju trebaju se pridržavati visokih standarda kako bi javnosti prenijeli točne i provjerene informacije.

02.

Vodič služi kao okvir za sustavnu provjeru pouzdanosti informacija o zdravlju i odgovornost prema javnosti.

03.

Vodič je usmjeren medijskim djelatnicima koji se bave istraživačkim novinarstvom u području biomedicine i zdravstva.

IDENTIFIKACIJA IZVORA INFORMACIJA

Kredibilitet izvora:

Provjerite tko je izvor informacije. Jesu li to stručnjaci iz područja zdravlja (npr. liječnici, znanstvenici)? Dolazi li iz uglednih medicinskih ustanova, fakulteta ili istraživačkih centara?

Pouzdana izvori:

- Svjetska zdravstvena organizacija (WHO)
- Europski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC)
- Američki centar za kontrolu bolesti (CDC)
- Nacionalni i međunarodni medicinski fakulteti, bolnice i instituti

Izvori niskog kredibiliteta

Web-stranice bez jasnog autorstva, društvene mreže bez dokaza o stručnosti, web-portali sa senzacionalističkim naslovima.

Provjera znanstvene osnove

Potražite informacije iz recenziranih znanstvenih časopisa. Studije trebaju biti objavljene u uglednim medicinskim ili znanstvenim publikacijama (npr. The Lancet, JAMA, Nature). Informacija mora biti potvrđena kroz više različitih istraživanja, temeljenin na dovoljnom broju uzoraka i jasno navedenim metodama.

KONTEKST I NEUTRALNOST INFORMACIJA

- Izbjegavanje senzacionalizma: Provjerite je li informacija predstavljena neutralno i bez preuveličavanja. Informacije o zdravlju mogu lako stvoriti strah i paniku ako su predstavljene na senzacionalistički način.
- Prepoznavanje interesa: Ako informacija dolazi od farmaceutskih kompanija ili drugih komercijalnih interesa, važno je razmotriti moguće pristranosti.

PROCEDURA ZA PROVJERU INFORMACIJA

1. KORAK Identifikacija izvora

Odredite porijeklo
informacije i
stručnost osobe ili
organizacije koja ju
plasira.

2. KORAK Provjera znanstvenih podataka

Pronađite recenzirane
studije koje potvrđuju
tvrdnje. Ako nije
moguće, konzultirajte
relevantne stručnjake.

3. KORAK Usporedba informacija

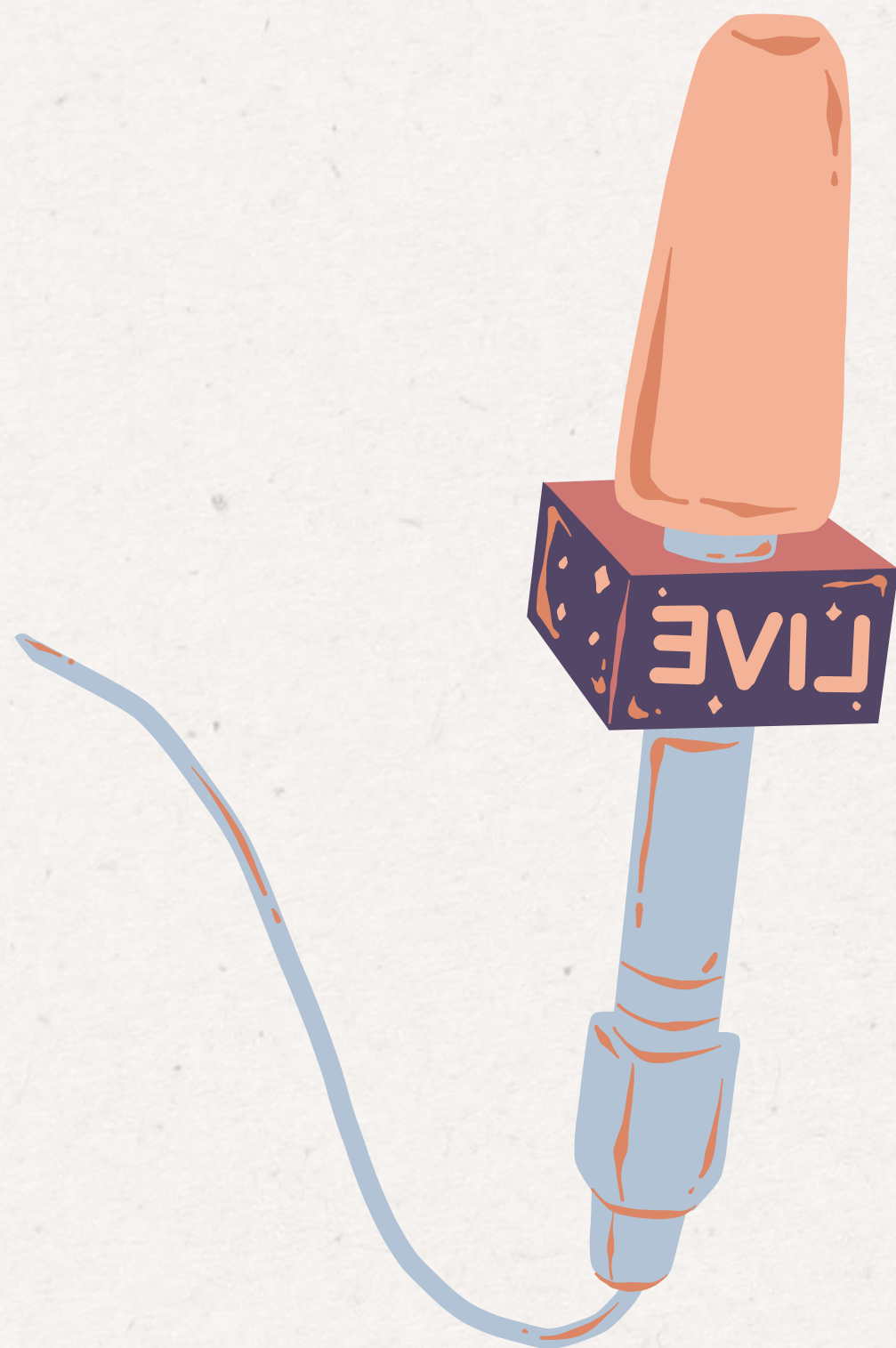
Provjerite
informacije u više
izvora i procijenite
dosljednost.

4. KORAK Savjetovanje sa stručnjacima

Ako imate sumnje,
kontaktirajte
stručnjake u
odgovarajućem
području.

5. KORAK Provjera datuma i ažurnosti

Zdravstvene
informacije brzo
zastarijevaju, stoga
provjerite je li
informacija ažurirana
i relevantna u
trenutku objave.

UPUTE ZA CITIRANJE I ODGOVORNOST

- Jasno citiranje izvora: Pri objavljivanju informacija, uvijek jasno navedite izvor i pružite čitateljima mogućnost da istraže dodatne informacije.
- Prikazivanje obje strane: Ako postoji kontroverza ili neslaganje među stručnjacima, prikažite obje strane i navedite razloge za nesuglasje.

RELEVANTNI IZVORI ZA PROVJERU INFORMACIJA O ZDRAVLJU

- Svjetska zdravstvena organizacija (WHO):
<https://www.who.int/>
- Europski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC):
<https://www.ecdc.europa.eu/>
- Američki centar za kontrolu bolesti (CDC):
<https://www.cdc.gov/>
- PubMed (baza znanstvenih članaka):
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/>
- Cochrane Library (sustavni pregledi medicinskih istraživanja): <https://www.cochranelibrary.com/>, a za lakše razumijevanje potražite laičke sažetke.

Što su Cochrane laički sažeci?

Laički sažeci (Plain Language Summaries, PLSs) pomažu ljudima razumjeti i interpretirati zaključke iz istraživanja te su uključeni u sve Cochrane sustavne preglede. Laički sažeci se izrađuju koristeći standardizirani sadržaj, strukturu i jezik kako bi se olakšalo njihovo razumijevanje i prevođenje.

Trenutno je dostupno preko 7000 laičkih sažetaka, a za lakše snalaženje

pogledajte video:

<https://youtu.be/yKGGlc41D6Q>.

IZBJEGAVANJE DEZINFORMACIJA I MITOVA

Mitovi i netočne tvrdnje:

Identificirajte uobičajene mitove (npr. "cjepiva uzrokuju autizam") i informirajte se iz vjerodostojnih izvora prije objave.

Provjera na fact-checking

platformama:

Platforme kao što su FactCheck.org, Snopes ili MedLitmus često nude provjeru mitova vezanih uz zdravlje.

URED ZA PROVJERU TOČNOSTI INFORMACIJA O ZDRAVLJU

Ured za provjeru točnosti informacija o zdravlju je dio Centra za medicinu utemeljenu na dokazima.

Ured je nastao kao dio EU projekta Provjera točnosti informacija o zdravlju (NPOO C1.1.1.R6-12) kojeg financira Europska unija - NextGenerationEU.

U radu Centra sudjeluju znanstvenici i nastavnici s Katedre istraživanja u biomedicini i zdravstvu, Katedre za medicinsku humanistiku i Hrvatskog Cochranea, uz kontinuiranu suradnju s Odjelom za znanstveni rad KBC-a Split i MEFST-ovim Uredom za znanost.

ČLANOVI UREDA:

prof.dr.sc. Ana
Marušić

doc.dr.sc. Tina
Poklepović
Perić

Nensi Bralić

Miro Vuković

dr.sc. Danira
Matijaca

Sva pitanja vezana uz zdravlje i provjeru točnosti informacija o zdravlju potrebno je postaviti putem ove [komunikacijske platforme](#).

Za provjeru/prijavu sadržaja na platformu potrebno se ulogirati mailom i nadimkom.

Objavljena pitanja i odgovori će biti anonimni za javno prikazivanje.

„Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije, kao ni stajališta Agencije za elektroničke medije. Ni Europska unija ni Europska komisija, kao ni Agencija za elektroničke medije ne mogu se smatrati odgovornima za njih.“

MedLitmus
Fact CHECKING

SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET
UNIVERSITY OF SPLIT
SCHOOL OF MEDICINE

Pitajte o zdravlju, dobijte odgovor!

MedLitmus Fact Checking je online platforma gdje možete postaviti otvorena pitanja na koja odgovaraju stručnjaci iz zdravstva. Poveznica [Ureda za provjeru točnosti informacija o zdravlju](#).

Pretraži pitanja: Poredaj po: Kategorija: Mediji:

Kategorija tvog pitanja

TJELOVJEŽBA

Sadržaj tvog pitanja

Je li trčanje opasno nakon 50 godine?

Prije postavljanja upita provjerite je li pitanje već odgovoreno
Odgovor na upit će stići na Vaš e-mail i biti će objavljen na Medlitmus platformi

AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

Republika Hrvatska
Ministarstvo kulture i medija
Republic of Croatia
Ministry of Culture and Media

PROVJERA

**POSTAVI PITANJE IZ ZDRAVSTVA...
DOBIJ STRUČNI ODGOVOR!**

Pouzdanost informacija u zdravstvu ključna je za kvalitetu skrbi i donošenje informiranih odluka

Izvori informacija: Pouzdane informacije dolaze iz provjerenih izvora, kao što su stručni časopisi, zdravstvene organizacije i institucije.

Točnost: Informacije moraju biti točne i temeljene na najnovijim istraživanjima i kliničkim smjernicama.

Ažuriranost: Zdravstvene informacije trebaju biti redovito ažurirane kako bi odražavale najnovije spoznaje i preporuke.

Jasnost: Informacije trebaju biti jasno i razumljivo prezentirane, prilagođene različitim razinama znanja pacijenata.

Objektivnost: Informacije bi trebale biti slobodne od pristranosti i komercijalnih interesa, kako bi se osiguralo da su pacijenti dobro informirani.

Kompatibilnost: Podaci trebaju biti u skladu s postojećim standardima i preporukama u zdravstvu.

Pristupačnost: Informacije trebaju biti lako dostupne svim korisnicima, uključujući pacijente i zdravstvene radnike.

Povjerljivost: Osobni podaci i informacije trebaju biti zaštićeni kako bi se održala privatnost pacijenata.

Verifikacija: Mogućnost provjere i potvrde informacija kroz više izvora ili stručnjaka.

Provjera točnosti informacija o zdravlju

Naziv projekta: Provjera točnosti informacija o zdravlju (NPOO C1.1.1.R6-12)

Naziv prijavitelja projekta: Sveučilište u Splitu, Medicinski fakultet

Vrijednost projekta: 198.824,95€ (darovnica 100%)

Trajanje projekta: 9/2023 - 2/2025

Voditelj projekta: doc. dr. sc. Tina Poklepović Peričić, dr. med. dent.

Partneri:

Klinički bolnički centar Split (prof. dr. sc. Ljubo Znaor, dr. med)

Mediterranski institut za istraživanje života (dr.sc. Andrea Gelemanović)

Hrvatska udruga sveučilišnih žena (izv. prof. dr. Snježana Mardešić, dr. med)

„Financira Europska unija - NextGenerationEU”
